

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญ

ในอดีตที่ผ่านมา บทบาทหลักของเภสัชกรโรงพยาบาลมักจะมีมุ่งเน้นไปที่การจัดให้มียาและเวชภัณฑ์ที่มีคุณภาพไว้ให้เพียงพอสำหรับผู้ป่วยที่มาใช้บริการ แต่จากการเปลี่ยนแปลงของสังคมร่วมกับการพัฒนาของกระบวนการรักษาโรค อีกทั้งเป็นความต้องการของเภสัชกรเองที่ต้องการเพิ่มบทบาททางวิชาชีพให้มากขึ้น (1) จึงทำให้งานด้านเภสัชกรรมมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องไปสู่กิจกรรมที่มุ่งเน้นการดูแลผู้ป่วย และเภสัชกรเริ่มมีการปฏิบัติงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์ในการดูแลรักษาผู้ป่วยด้านการใช้ยา เพื่อให้ได้ผลการรักษาตามที่คาดหวัง อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับผู้ป่วยอีกทางหนึ่ง

ในด้านงานบริการผู้ป่วยนอกพบว่าโรงพยาบาลที่ทำงานต่อเนื่องเป็นเวลา 1-5 ปี สูงถึงร้อยละ 70 (2) แต่จากการที่มีผู้ป่วยนอกเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้การให้คำปรึกษาด้านยาโดยเภสัชกรถูกจำกัดด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง โดยปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ การขาดแคลนด้านบุคลากร จากผลการวิจัยของสุนันทา ไอศิริ พ.ศ.2543 พบว่ามีเภสัชกรที่ทำงานด้านเภสัชกรรมคลินิกเพียงร้อยละ 16.7 เท่านั้น (2) นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคอื่น ๆ อาทิเช่น เภสัชกรขาดความรู้และความชำนาญด้านเภสัชกรรมคลินิก การถูกจำกัดด้วยเวลา (3) อีกทั้งยังไม่มีกำหนดภาระหน้าที่ความรับผิดชอบที่แท้จริง เนื่องจากงานของเภสัชกรยังไม่เน้นงานเภสัชกรรมคลินิกเป็นสำคัญ (4) จึงทำให้การดูแลผู้ป่วยโดยเภสัชกรไม่ครอบคลุมเท่าที่ควร ซึ่งจากสถิติพบว่า ผู้ป่วยที่ได้รับยากลับไปรับประทานที่บ้าน จะเกิดปัญหาจากการใช้ยาสูงถึง 79% (5) และยังมีพบว่าผู้ป่วย 83.1% ต้องการได้รับคำปรึกษาด้านยาจากเภสัชกร (2) อีกทั้งจากผลการสำรวจแนวคิดการจัดตั้งและเพิ่มกิจกรรมงานเภสัชกรรมคลินิก พบว่างานที่โรงพยาบาลทุกประเภทต้องการให้เปิดให้บริการมากที่สุด คือ การให้คำปรึกษาด้านยา (1)

ในการปฏิบัติหน้าที่ของเภสัชกร นอกจากการปฏิบัติทางด้านวิชาชีพแล้ว เภสัชกรควรจะสามารถนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ร่วมด้วยได้ อาทิเช่น การวิจัยของวนิดา ภัณฑบดีภรณ์ พ.ศ.2544 ได้มีการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับให้คำแนะนำผู้ป่วยโรคหอบหืด (6) จัดเป็นการนำเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ได้อย่างเหมาะสม แต่ยังไม่ครอบคลุมในการใช้สำหรับเก็บข้อมูลผู้ป่วยนอกที่พบความเจ็บป่วยอื่น ๆ ได้นอกจากโรคหอบหืดเพียงอย่างเดียว โดยการนำโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในการให้คำปรึกษาผู้ป่วย จะช่วยลดเวลาในการให้บริการโดยรวมสำหรับผู้ป่วยแต่ละราย ส่งผลให้เภสัชกรมีเวลาในการดูแลผู้ป่วยช่วง pre-dispensing ได้มากขึ้น เช่น การตรวจสอบใบสั่งยา การปรึกษากับแพทย์เกี่ยวกับปัญหาด้านการสั่งจ่ายยา เป็นต้น (7) นอกจากนี้ ยังทำให้เภสัชกรมีเวลาในการให้คำปรึกษาด้านยาแก่ผู้ป่วยมากขึ้น ส่งผลให้สามารถลดค่าใช้จ่ายโดยไม่จำเป็นได้ร้อยละ 15.65 ต่อการให้คำปรึกษา 1 ครั้ง (8)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าวมาแล้ว ทำให้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการให้คำปรึกษาด้านยาโดยเภสัชกรขึ้นมา เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพเภสัชกรรมต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย

เพื่อช่วยในการจัดเก็บข้อมูลของผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการรักษาในด้านยาในโรงพยาบาลโดยเภสัชกร

ขอบเขตการวิจัย

จัดเก็บข้อมูลผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการรักษาในด้านยา ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย จ.สุโขทัย

ระเบียบวิธีวิจัย

* รูปแบบการวิจัย

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับจัดเก็บข้อมูล ซึ่งเขียนโดยโปรแกรม Microsoft Access Version 97

* ขั้นตอนการวิจัย

1. ศึกษาการใช้งานโปรแกรม Access และสร้างโปรแกรมเก็บข้อมูล
2. ติดต่อประสานงานกับฝ่ายเภสัชกรรมโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย จ.สุโขทัย
3. ทำการจัดเก็บข้อมูลผู้ป่วยนอกที่เข้ารับการรักษาในด้านยาของโรงพยาบาลศรีสังวรฯ
4. ขอคำแนะนำจากเภสัชกรหลังทดลองใช้โปรแกรมเก็บข้อมูลเป็นเวลา 1 เดือน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมต่อไป

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา

1. คอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (personal computer)
2. โปรแกรม Microsoft Access 97 ที่ใช้การจัดทำระบบฐานข้อมูล
3. USB Flash Disk 64M

ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

ตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2546 – กุมภาพันธ์ 2547 รวมระยะเวลา 7 เดือน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยอำนวยความสะดวกและลดภาระในการเก็บข้อมูลผู้ป่วยนอกของเภสัชกร
2. เภสัชกรสามารถรวบรวมข้อมูลเพื่อทำเป็นสถิติได้รวดเร็ว
3. เภสัชกรสามารถประเมินปัญหาด้านยาของผู้ป่วยได้อย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพิ่มคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย